

Пікір

8D10139 «Қоғамдық денсаулық сақтау» білім беру бағдарламасы бойынша докторант Перменов Бекжан Абдалимовичтің «Экстракорпоральды мембраналық оксигенация (ЭКМО) қызметін ұйымдастыру және дамыту стратегиясы» тақырыбында жарияланған мақалалар жиынтығы форматында жарияланған диссертациялық жұмысына.

Тақырыптың өзектілігі

Экстракорпоральды мембраналық оксигенация (ЭКМО) қазіргі заманғы реанимациялық және қарқынды терапияда ауыр жүрек және тыныс алу жеткіліксіздігі жағдайында қолданылатын жоғары технологиялық өмір сақтаушы әдістердің бірі болып табылады. Соңғы жылдары, әсіресе COVID-19 пандемиясы кезеңінде, ЭКМО-ның клиникалық және ұйымдастырушылық маңызы айтарлықтай артты. Бұл жағдай денсаулық сақтау жүйелеріндегі ЭКМО қызметін ұйымдастыру, мамандарды даярлау, кадрлық қамтамасыз ету және оқыту стандарттарын жетілдіру қажеттілігін айқын көрсетті.

ЭКМО технологиясын тиімді енгізу тек техникалық жарақтандыру деңгейімен шектелмей, көпсалалы медициналық команданың үйлесімді жұмысына, оның ішінде медбикелердің кәсіби дайындығына, стандартталған оқыту жүйелеріне және ғылыми негізделген ақпараттың қолжетімділігіне тікелей байланысты. Осы тұрғыдан алғанда, ЭКМО қызметінің ұйымдастырушылық, кадрлық және білім беру аспектілерін кешенді талдау қазіргі қоғамдық денсаулық сақтау ғылымының өзекті міндеттерінің бірі болып табылады.

Ғылыми нәтиже және оның сенімділігі

Диссертациялық жұмыс аясында ЭКМО қызметіне қатысатын медицина мамандарының кәсіби дайындығы, рөлдік функциялары және институционалдық мүмкіндіктері жан-жақты зерттелген. Зерттеулер бірнеше елдің медицина қызметкерлерін қамтыған кросс-секциялық онлайн сауалнамалар негізінде жүргізіліп, деректер жинаудың ашықтығы мен репрезентативтілігі қамтамасыз етілген.

Сауалнама құралдары халықаралық Extracorporeal Life Support Organization (ELSO) ұсынымдарына сүйене отырып әзірленген, сарапшылар тарапынан бағаланған және пилоттық сынақтан өткен. Бұл зерттеу нәтижелерінің әдіснамалық дұрыстығы мен ғылыми сенімділігін қамтамасыз етеді.

Сонымен қатар, ЭКМО-ға қатысты YouTube платформасындағы бейнематериалдардың сапасы халықаралық танылған бағалау шкалалары (GQS, DISCERN, JAMA, PEMAT-A/V) арқылы талданып, алынған

қорытындылар статистикалық әдістермен негізделген. ЭКМО саласындағы ғылыми жарияланымдарға жүргізілген библиометриялық талдау Scopus дерекқоры негізінде орындалып, жарияланым белсенділігі, дәйексөздер және Altmetric Attention Score көрсеткіштері арқылы ғылыми ықпал деңгейі анықталған.

Алынған нәтижелердің теориялық және практикалық маңыздылығы

Зерттеу нәтижелері теориялық тұрғыдан ЭКМО-ны қолданудағы көпсалалы тәсілдің маңызын негіздеп, медбикелердің ролін ЭКМО қызметінің ажырамас әрі дербес ғылыми-тәжірибелік компоненті ретінде қарастыру қажеттігін дәлелдейді. Сонымен қатар, ғылыми жарияланымдардың сапасы мен цифрлық ақпарат кеңістігіндегі медициналық мәліметтердің сенімділігі арасындағы өзара байланыс көрсетілген.

Практикалық тұрғыдан алынған нәтижелер ЭКМО бойынша стандартталған оқыту бағдарламаларын әзірлеуге, медбикелер мен басқа медицина қызметкерлерінің құзыреттерін нақтылауға, сондай-ақ медициналық ұйымдарда кадрлық және ресурстық жоспарлауды жетілдіруге пайдаланылуы мүмкін. Жұмыста анықталған цифрлық ортадағы сапасыз медициналық контенттің тәуекелдері кәсіби қауымдастықтар үшін сапалы білім беру ресурстарын әзірлеудің маңыздылығын көрсетеді.

Ғылыми жаңалық

Диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығы ЭКМО-ны тек клиникалық технология ретінде емес, оны ұйымдастыру, кадрлық қамтамасыз ету, білім беру және ғылыми ақпараттық кеңістік тұрғысынан кешенді қарастыруымен айқындалады. Зерттеу барысында алғаш рет:

ЭКМО медбикелерінің кәсіби рөлдері мен негізгі құзыреттері халықаралық көпорталықты сауалнамалар негізінде жүйеленген;

ЭКМО тақырыбындағы YouTube контентінің сапасы мен сенімділігі дәлелді медицина қағидаларына сәйкес бағаланған;

ЭКМО саласындағы ғылыми жарияланымдар мен ретракцияларға библиометриялық және альтметрикалық талдау жүргізілген.

Бұл тәсіл ЭКМО саласындағы ғылыми коммуникация мен клиникалық тәжірибе арасындағы өзара байланысты жаңа қырынан ашып көрсетеді.

Ғылыми нәтижелер

Диссертация тақырыбы бойынша автордың ғылыми нәтижелері Q1–Q2 квартильдеріндегі халықаралық рецензияланатын журналдарда жарияланған. Зерттеулер ЭКМО қызметін денсаулық сақтау жүйесінде ұйымдастырудың негізгі бағыттарын, медицина қызметкерлерінің даярлық деңгейін, кадрлық

және ресурстық шектеулерді, сондай-ақ ЭКМО саласындағы ғылыми белсенділіктің даму үрдістерін қамтиды.

Тақырып бойынша Scopus және Web of Science дерекқорларында индекстелетін журналдарда 5 ғылыми мақала жарияланған, ғылыми жұмыстар дәйексөз алуда, докторанттың Хирш индексі – 2. Жалпы алғанда, диссертациялық жұмыс аяқталған, ғылыми және әдіснамалық тұрғыдан толыққанды еңбек болып табылады: қойылған мақсаттар мен міндеттер орындалып, алынған нәтижелер жеткілікті түрде дәлелденген.

Докторант оқу барысында Польша Республикасындағы Краков университетінде 1 айлық ғылыми тағылымдамадан өткен. Аталған университет QS World University Rankings халықаралық рейтингінде 303-орында орналасқан, бұл тағылымдаманың жоғары академиялық деңгейін және оның диссертациялық зерттеудің сапасына қосқан үлесін көрсетеді.

Қорытынды

Перменов Бекжан Абдалимовичтің «Экстракорпоральды мембраналық оксигенация (ЭКМО) қызметін ұйымдастыру және дамыту стратегиясы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы философия докторы PhD дәрежесіне арналған мақалалар сериясы түріндегі диссертация стандарттарына толық сәйкес келеді және 8D10139 «Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы бойынша философия докторы дәрежесін беруге ұсынылады.

М.ғ.д., профессор,
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
Оқу жөніндегі проректор

Анартаева М.У.